

405

№ 115

Բ. տ ա ղ ի

Դ Ա Ս Ա Տ Ե Տ Ի Կ Ր Օ Ն Ի

Ճեւ ստուգիք սրբւոյ ձերոյ
խօսել զոտա ի նստել ի աան.
Եւ ի գնալ ի ճանաորաբէլ Եւ
ի ննջել Եւ ի յաւնել:

Մ. Մոզս. ժա. 19.

ՀԱՐԱՉԱՅՆ ԺՐԵԳՐԻ ՀՈԳԵԻՈՐ ԻՆՍՏԻՏՈՒԹՅԱՆ

Զ. ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ ա ղ ժ ե ղ

Ս Ա Ն Ա Կ Ք Ա Ն. Ս Ա Ն Ա Կ Ե Ա Ն Յ

Միարան Մոզնոյ Ս. Գեորգ եկեղեցւոյ

БИБЛИОТЕКА
ИСТОРИКО-
ГЕОГРАФИЧЕСКАЯ
Академии Наук
СССР

Տ Փ Խ Ի Ս

Тин. М. Вартамянца, Вельями. ул. № 7.

1898

2(075)

U-15

2 (075)

U-15

Բ. տ ա ը ի

ԴԱՍԱՏԵՏՐ ԿՐՕՆԻ

ՆԵ ԱՆՈՒՆՅԵՐ ԱՐՂԸՈՅ ՃԵՐՈՅ
ԽՈՍԵԼ ԴՐՈՍԱ Ի ՆՈՍԵԼ Ի ՄԱՆ.
ԵՆ Ի ԳՆՈՒԼ Ի ՃԱՆՈՒԳԱՐԿԻ ԵՆ
Ի ՆՆՃԵԼ ԵՆ Ի յԱՆՆԵԼԻ:

Մ. Մոսկու, ժու. 19.

ՀԱՐԱՉՈՍՆ ԺՐԱԳՐԻ ՀՈԳԵՒՈՐ ԻԾԽԱՆՈՒԹԵԱՆ

ՎԵՑԵՐՈՐԻ ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ ա զ մ ե ց

Ս Ա Հ Ա Կ Բ Ա Հ. Ս Ա Հ Ա Կ Ե Ա Ն Յ

(Միարան Մոզնայ Ս. Գէորգ Եկեղեցւոյ)

БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ИСТОРИКО-ФЕЛОЛОГИЧЕСКИХ
НАУК
СССР

Տ Փ Ի Ի Ս

Տպարան Մոսկու Վարդանանցի
Тип. М. Варганиянца, Вельямни, ул. № 7

1897

2001

010

Հ Ր Ա Մ Ա Ն Ա Ի

Տ. Տ. Մ Կ Ր Տ Ձ Ի Ա.

Սրբազնագոյն Կաթողիկոսի Ամենայն Հայոց,
ձայրագոյն Պատրիարքի, Համազգական Ծա-
խամեծար Արարատեան Առաքելական Մայր
Աթոռոյ Սրբոյ Կաթողիկէ Էջմիածնի:

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 8 Октября 1897 года.

36113-66

... 5900. 70699-Ա. Կ.

ԳԼ. Ա.

Ղ Ա Ջ Ա Ր Ո Ս Ի Յ Ա Ր Ո Ի Թ Ի Ի Ն Ը

Բեթանիա գիւղում մի հիւանդ կար՝ անունը Ղազարոս: Նրա երկու քոյրերը՝ Մարիամը և Մարթան՝ մարդ ուղարկեցին Յիսուսի մօտ, որ ասէ. «Տէր, քո սիրելի Ղազարոսը հիւանդ է»: Յիսուս, երբ այս բանը լսեց, ասաւ. «Այն հիւանդութիւնը մեռնելու հիւանդութիւն չէ»: Բայց մինչև մարդիկը լուր կը բերէին, Ղազարոսը մեռաւ:

Յիսուս, երբ լսեց, թէ Ղազարոսը հիւանդ է, ասաւ իւր աշակերտներին. «Եկէք գնանք չրէստտան, մեր բարեկամ Ղազարոսը հիւանդ է»: Յիսուսն եկաւ Բեթանիա: Արդէն չորս օր էր՝ որ թաղել էին խեղճին: Ազգականներից շատերն եկել էին Մարիամի և Մարթայի մօտ՝ որ մխիթարեն նրանց: Երբ Մարթան լսեց, թէ Յիսուս գալիս է, գնաց նրա առաջ, իսկ Մարիամը տանը մնաց: Մարթան ասաւ Յիսուսին. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի, բայց ես հաւատացած եմ, հիմա էլ ինչ որ Աստծուց խնդրես, քո խօսքերը կկատարի»: Յիսուսն ասաւ նրան. «Քո եղբայրը

յարութիւն կառնի»: Մարթան ասաւ. «Փիտեմ որ յարութիւն կառնի վերջին դատատանի ժամանակ»: Յիսուսը կրկնեց. «Ես եմ յարութիւնն ու կեանքը, ով ինձ հաւատայ, եթէ մեռնի էլ, դարձեալ կապրի, դու հաւատում ես այս բանին»: Մարթան պատասխանեց. «Այո, Տէր, ես հաւատացել եմ, որ դու ես Աստծու որդի՝ Քրիստոսը, որ աշխարհ պիտի գար»:

Մարթան այս ասելուց ետ, գնաց, թաքուն կանչեց Մարիամին և ասաւ. «Վարդապետը եկել է, կանչում է քեզ»: Մարիամը, երբ այս խօսքերը լսեց, շուտով վերկացաւ և գնաց: Այն հրէաները, որոնք տանն էին և սպաւորներին մխիթարում էին, երբ տեսան որ Մարիամը վեր կացաւ և գնաց, իրանք էլ նրա ետևից գնացին՝ այնպէս կարծեցին, թէ գնում է գերեզմանի վրայ լաց լինելու:

Մարիամը, երբ տեսաւ Յիսուսին, ոտներն ընկաւ և ասաւ. «Տէր, եթէ այստեղ լինէիր, իմ եղբայրը չէր մեռնի»: Երբ Յիսուս Մարիամին և նրա հետ եկող հիւրերին տեսաւ, որ լալիս են, սիրաւ լցուեց և ասաւ. «Ո՛ւր դրիք ննչեցեալին»: Նրանք պատասխանեցին. «Տէր, արի՛ և տես»: Յիսուս արտասուեց: Չրէաներն ասում էին. «Տես

նում էք ինչպէս է սիրում նրան»: Մի-քանիսն էլ ասում էին. «Միթէ սա չէր կարող այնպէս անել, որ Ղազարոսը չմեռնէր»:

Յիսուսը գերեզմանին մօտեցաւ և ասաւ. «Վեր առէք գերեզմանի քարը»: Մարթան ասաւ. «Տէր, արդէն հոտած կլինի, որովհետև շորս օրուան թաղած է»: Յիսուսըն ասաւ. «Մարթա, չասացի քեզ, որ եթէ հաւատաս, Աստու փառքը կտեսնես»:

Քարը վեր առան: Յիսուսն աչքերը երկինք բարձրացրաւ և ասաւ. «Հայր, շնորհակալ եմ քեզնից, գու ինձ միշտ լսել ես. խնդրում եմ, այս անգամ էլ լսես, որ այս ժողովուրդը հաւատայ, թէ դու ես ուղարկել ինձ»: Այս ասաւ և բարձր ձայնով աղաղակեց. «Ղազարէ, արի, գուրս եկ»: Մեռելն իսկոյն գուրս եկաւ՝ ձեռներն ու ոտները պատանի մէջ կապած, իսկ երեսը վարչամակի մէջ փաթաթած: Յիսուսն ասաւ. «Արձակեցէք կապերը և թողէք որ գնայ»: Մարիամի հետ եկած հրէաներից շատերը տեսան Յիսուսի արածը և հաւատացին նրան:

ՂԱԶԱՐՈՍԻ ՅԱՐՈՒԹԵԱՆ ՇԱՐԱԿԱՆԸ

Կենդանութեանց ըաշխող Քրիստոս
Ի Բեթանիա եկաւորեալ այսօր,

Բարեկամին Ղազարու

Պարգևէ զկենդանութիւն:

Կեանք բաշխող Քրիստոսը Բեթանիա գալով
այսօր՝ (իւր) բարեկամ Ղազարոսին կեանք պարգևեց:

Տընօրինարար արտասուելով
Ընդ Մարթայի եւ ընդ Մարիամու
Ողբակցէր եւ որպէս մարդ հարցանէր.
Ո՞ւր եղիք Ղազարոս:

Կարեկցարար արտասուելով՝ Մարթայի և Մարիամի հետ ողբում էր և ինչպէս մարդ, հարցնում էր. «Ո՞ւր գրիք Ղազարոսին»:

Եւ որպէս զԱստուած քարքառով
Յարուցանէ ի մեռելոց գշարեքօրեայն.
Եւ զուզնլծաց ճայնին մեռեալն
Նկն արտաքս անապական:

Եւ իբրև Աստուած՝ լուսքով յարութիւն է տալիս չորս օրուայ մեռածին և ձայն տալուն պէս՝ մեռելը գուրս է գալիս անապական մարմնով:

Գլ. Բ.

Տ Ա Ս Ն Կ Ո Յ Ս Ե Ր

Հին ժամանակ հրէաների մէջ հարսանիքն այսպէս էր — փեսան չէր գալիս հարսի մօտ և իրանց տուն տանում, այլ՝ հարսի

ընկերուհիներէց տասն կոյս աղջիկ՝ կէս գի-
 շերին դուրս էին գալիս փեսայի առաջ՝
 հարսի հետ: Աղջիկները ձեռներին ձողեր
 էին ունենում՝ ծայրից լապտեր կախած: Բացի
 դրանից հետներն ամանով աւելորդ
 ձէթ էին վերցնում, որ եթէ փեսան ուշա-
 նալու լինի, լապտերի մէջ ածեն: Փեսան
 էլ իւր տանից էր դուրս գալիս և ընկերուհի
 հետ միասին գալիս հարսի առաջ: Երկու
 խմբերը պատահում էին իրար փողոցի մէջ:

Այսպէս մի անգամ տասն կոյս աղջիկ
 իրանց լապտերները վեր առան և գնացին
 փեսայի առաջ: Նրանցից հինգը յիմար, այս-
 ինքն անզգոյշ էին, իսկ հինգը իմաստուն,
 այսինքն զգոյշ էին: Յիմարները մոռացան
 իրանց լապտերների հետ աւելորդ ձէթ
 վերցնել, իսկ իմաստունները՝ վերցրին: Փե-
 սան ուշացաւ և ամենի քունը տարաւ:

Կէս գիշերին ձայն բարձրացաւ, թէ
 փեսան գալիս է: Կոյսերը վերկացան և
 լապտերները պատրաստեցին: Յիմարների
 լապտերների մէջ ձէթ չկար, քիչ էր մնում,
 որ հանգչի, այս պատճառով խնդրեցին
 իմաստուններին. «Ձեր ձէթիցը մեզ էլ
 տուէք, որովհետև մեր լապտերները հանգ-
 չում են»: Իմաստունները պատասխանեցին.
 «Մի գուցէ մեզ և ձեզ բաւական չլինի,

աւելի լաւ է ծախողների մօտ գնացէք և
 ձեզ համար ձէթ գնեցէք:

Երբ նրանք գնացին ձէթ առնելու, փե-
 սան եկաւ, պատրաստ գտնուողները նրա
 հետ մտան հարսանիքի տունը և դուռը փա-
 կուեց: Յետոյ միւս կոյսերն էլ եկան և ա-
 սին. «Տէր, բնց արա դուռը»: Փեսան պա-
 տասխանեց և ասաւ. «Ճշմարիտն եմ ասում,
 որ ձեզ չեմ ճանաչում»:

Տ Ա Ս Ն Կ Ո Յ Ս Ե Ր Ի Ծ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Ը

*Իմաստուն կուսանքն
 Պատրաստեալ իւր լապտերաց,
 Ելին ընդ առաջ երկնաւոր փեսային
 Վառեալ լապտերօք*

Իմաստուն կոյսերը լապտերների համար իւր
 վերցնելով՝ վառած լապտերներով դուրս եկան երկ-
 նաւոր փեսայի առաջ:

*Իսկ յիմարաց կուսիցն
 Ունայնացեալք ի յիւղոյ
 Անպատրաստ գտան գալստեան փե-
 սային*

Երջեալ լապտերօք:

Իսկ յիմար կոյսերը հետները իւր վերցրած
 չլինելով՝ անպատրաստ գտնուեցին փեսայի գալու-
 տեան, որովհետև լապտերները հանգած էին:

Վասն որոյ եւ մեր
Պատրաստեցուք իւղ հոգևոր,
Զի մտցուք ի յառազատ անմահ փե-
սային
Վաստեալ լապտերօք:

Այս պատճառով էլ մենք հոգևոր իւղ պատ-
շաստենք, որպէսզի վառած լապտերներով կարո-
ղանանք մտնել անմահ փեսայի առագաստը (հար-
ձանիքի տունը):

Գ. Գ.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Մ Ա Տ Ն Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Հրէաներից մի քանիսը գնացին փարի-
սեցիների, այսինքն այդ գրկրի իմաստուն
մարդկանց մօտ և պատմեցին, թէ ինչպէս
Յիսուսը Ղազարոսին յարուցիւն տուաւ:
Քահանայապետներն ու փարիսեցիներն իս-
կոյն ժողով արին և ասին. «Ի՞նչ անենք,
այն մարդը շատ հրաշքներ է անում, եթէ
այդպէս թողնենք, ամենն էլ նրան կհաւա-
տան»: Նրանցից մինը՝ որի անունը Վայիա-
փա էր, ասաւ. «Թուք ոչինչ չգիտէք և հե-
ռուն չէք էլ մտածում. աւելի լաւ է Յիսու-
սին սպանենք՝ քան թէ թողնենք, որովհե-
տեւ այսպէս կքարոզէ և ամենին էլ կը մո-
լորեցնէ»: Այն օրից սկսած՝ քահանայապե-

տը և փարիսեցիները խորհուրդ արին, որ
նրան սպանեն: Այս պատճառով հրաման
ուղարկեցին ամեն տեղ, որ Յիսուսի տեղն
խնայողը իմաց տայ իրանց, որ բռնեն:

Վ Ե Կ Ն Ե Լ—Յուդա—ա. տարի երես 17: Ոտնա-
լուայ՝ 17: Խորհրդաւոր ընթրիք, պատարագ, 20—22:
Յիսուս Գեթսեմանի պարտիզում, Յիսուսի մատնութիւնը,
Յիսուս քահանայապետի առաջ, Յուդայի մահը՝ 22—25:
Յիսուս Պիղատոսի առաջ՝ 26 եւ սպա

Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն Մ Ա Տ Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն

Նոր սքանչելիք այսօր տեսանեմք յաշ-
խարհի ի մէջ հողերինաց—արարածք ար-
րարչին սպանութեան խորհին զխորհուրդ:

Այսօր աշխարհում՝ հոյեգէնների մէջ նոր
սարսափելի բան ենք տեսնում—արարածները խոր-
հում են Արարչին սպանելու խորհուրդը:

Որ քանին իւրով զերկինս եւ զեր-
կիրս հաստատեաց յոչնչէ զոյացուցեալ, վա-
ճառի այսօր զիւրազին ընդ երեւեստն ար-
ծաթոյ:

Նա՛ որ երկինքն ու երկիրը իւր խօսքով հաս-
տատեց՝ ոչնչից ստեղծելով, այսօր վաճառոււմ է
զիւրազին—30 արծաթով:

Ո՛վ Յուդաս արտասուելի, երկնաւոր
վարդապետին սպանութեան խորհի զխոր-

հուրը, մատնելով անօրինաց, զի խաչեսցի
ի մէջ երկրի:

Ո՛հ, լացի արժանի Յուզան երկնաւոր վար-
դապետի սպանութեան խորհուրդն է խորհում,
մատնելով նրան անօրէնների ձեռք, որ խաչուի
երկրիս վրայ:

Գլ. Գ.

Ո Տ Ն Ա Լ Ո Ւ Ա Յ

Կրկնել—ա. տարի, երես 17-ի համապատասխան
մասը եւ սպա

Մ Ա Տ Ն Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Արժամսիրութեամբն մուրալ Յուզա
զիր զմեծ զվարդապետն ընդ երեսուն ար-
ծաթոյ հրէհցն մատնէր:

Արժամսիրութիւնով կուրացած՝ Յուզան իւր
մեծ ուսուցչին հրէաներին էր մատնում 30 արծաթով:

Ընդ որում եւ համբուրեցից, ասէ, զնա
կալարուք. ո՛վ համբոյր նենգութեան, նշան
եւ առիթ մահու:

Ու՛մ որ եւ համբուրեմ, ասում է Յուզան՝ նը-
րան բռնեցէք. սի՛ խարդախութեան համբոյր, դու-
նչան եւ պատճառ եւ մահուան:

Մերկացաւ յինքննէ զԱստուածային
սուրբ հոգին եւ զգեցաւ զաստանայ որպէս
զհանդերձ արկաւ զիրեաւ:

Յուզան մերկացաւ (հեռացրեց իրանից) աս-
տուածային սուրբ հոգին եւ հագաւ աստանային՝
(չարութիւնը) ինչպէս զգեստ:

Գլ. Ե.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ո Ւ Թ Ա Ղ Ո Ւ Մ Ը

Կրկնել—(տես ա. տարի դ. տիպ. § 17. երես
31) եւ սպա

Թ Ա Ղ Մ Ա Ն Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Յովսէփ ծշմարիտ եւ արդար հայցէր
ի Պիղատոսէ զնասարակաց զպարզեւատուն,
որ տուաւ մեզ զանձ անկողոյստելի:

Ճշմարիտ եւ արգար Յովսէփը խնդրում է Պի-
ղատոսից ամենիս պարզեւ տուողին (Յիսուսին), որ
չնորհուեց մեզ (Աստուածանից) որպէս անկողոյստելի
դանձ:

Պատեալ սուրբ կտաւովք զմարմինն
տէրունական՝ զարկողն զլոյս որպէս զօթոց,
որ զգեցոյց մեզ զգեստ անկողոյստելի:

Սուրբ կտաւով պատելով տէրունական մար-
մինը, որի ծածկայթն է լոյսը եւ որը հազցրեց մեզ
անկողոյստելի (անապական) զգեստ:

Եղաւ ի նորափոր ի վիմի եւ մատա-
նեաւ կնքեցաւ, որ զնախաստեղծն կեն-

դանացոյց եւ զմարդկան կապանս մահու
ելոյծ:

Գրուեց նոր փորուած գերեզմանի մէջ և
մատանիքով կնքուեց. նա՛ որ աւաջին մարդուն
(Ադամին) կեանք տուաւ և մարդկանց մահուան
կապանքները քանդեց:

Գլ. 2.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Յ Ա Ր Ո Ւ Թ Ի Ի Ն Ը

Կրկնել—(տես ա. տարի դ. տիպ. § 18 երես
32) եւ ապա

Յ Ա Ր Ո Ւ Թ Ե Ա Ն Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Ընդ արշալոյսն առաւօտուն

Կանխեալ կանանցն ի գերեզմանն ա-
սելով

Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց:

Վանայքն առաւօտեան արշալուսին վաղ գե-
րեզման գնացին ասելով Քրիստոս մեռելներից յա-
րութիւն առաւ:

Եւ առ նոսա ասէր հրեշտակն.

Զի՛ խնորէք զկենդանին ընդ մեռեալս՝
Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց:

Հրեշտակն ասում է նրանց «Վենդանին մե-
ռելների մէջ ինչու էք սրտնում, Քրիստոս մեռել-
ներից յարութիւն առաւ:

Փութացարուք, ո՛վ սուրբ կանայք,

Եւ պատմեցէք աշակերտացն ասելով՝
Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց:

Հասպեցէք, ով սուրբ կանայք և պատմեցէք
աշակերտների ասելով Քրիստոս մեռելներից յա-
րութիւն առաւ:

Գլ. 3.

Յ Ի Ս Ո Ւ Ս Ի Հ Ա Մ Բ Ա Ր Զ Ո Ւ Մ Ն

Յարութիւնից ետ Յիսուս քառասուն
օր էլի մնաց երկրիս վրայ. նա երբեմն եր-
բեմն գալիս էր իւր աշակերտների մօտ:
Սրանից ետ Յիսուսն առաքեալների հետ
Զիթենեաց լեառը բարձրացաւ. այնտեղ
պատուէր տուաւ նրանց և ասաւ. «Երուսա-
ղէմից չհեռանաք, այլ սպասեցէք մինչև
հայր Աստուած ձեզ աւետիք կուղարկի.
սուրբ Հոգին երկնքից ձեզ վերայ կիջնի և
դուք զօրութիւն կստանաք. ետոյ կերթաք,
կքարոզէք Երուսաղէմում, Հրէաստանում և
միւս երկրներում և ամեն տեղ կվկայէք իմ
մասին: Ուրեմն գնացէք և բոլոր ազգերին
սովորեցրէք Հօր, Որդու և սուրբ Հոգու ա-
նունով: Սովորեցրէք նրանց, որ պահեն այն
ամենը, ինչ որ ձեզ պատուիրեցի: Ով կը-
հաւատայ և կմկրտուի, նա կպատուի, իսկ
ով չի հաւատայ, նա կպատժուի:

Երբ այս ասաւ, բարձրացաւ ձեռները
և օրհնեց նրանց: Օրհնելու ժամանակ բա-
ժանուեց նրանցից և երկինք բարձրացաւ:
Մի ամպ եկաւ ծածկեց նրան՝ այնպէս որ
աշակերտներն այլ ևս չտեսան Յիսուսին:
Նրանք երկրպագեցին ու մեծ ուրախութիւ-
նով ետ դարձան Երուսաղէմ. ամէն օր տա-
ճարում օրհնում էին Աստծուն և սպասում
էին սուրբ Հոգուն:

Համբարձման տօնը կատարում ենք
Ջատիկից 40 օր ետոյ:

Յլ. Ը.

Հ Ո Գ Ե Գ Ա Լ Ո Ւ Ս Տ

Համբարձումից ետ առաքեալները դար-
ձան Երուսաղէմ և միասին էին: Տասն օրից
ետ երկնքից յանկարծակի մի ձայն լսուեց՝
սաստիկ փշոզ քամու նման և լցրաւ տունը,
ուր նստած էին: Յետոյ առանձին առանձին
կրակի նման լեզուներ երևացին. այդ լե-
զուներից ամեն մինը իջաւ նրանցից իւրա-
քանչիւրի վրայ. Իսկոյն սուրբ Հոգւով լցուե-
ցան և սկսան զանազան լեզուներով խօսել:

Բացի տեղացիներից Երուսաղէմում բնակ-
ւում էին շատ աստուածավախ հրէաներ, ո-

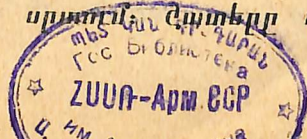
БИБЛИОТЕКА
ИНСТИТУТА
ИСТОРИКО-ФИЛОЛОГИЧЕСКИХ
НАУК
СССР

րոնք եկել էին աշխարհիս ամեն կողմերից:
Երբ երկնքից իջնող ձայնը լսուեց, ժողո-
վուրդն եկաւ և միատեղ հաւարուեց. ամեն-
քը զարմացած լսում էին, թէ ինչպէս ա-
ռաքեալները ուրիշ-ուրիշ լեզուներով խօ-
սում էին: Ոչ որ չէր հաւատում իւր տեսա-
սածին, սրա համար էլ մինը միւսին հարց-
նում էր. «Չէ որ այս խօսողները բոլորն էլ
գալիլիացիներ են. տեսէ՞ք ինչպէս մեր լե-
զուներով խօսում և պատմում են Աստծու
մեծամեծ գործերը - այս ինչ պիտի լինի»:
Իսկ ոմանք էլ ծաղրում էին և ասում. «Երեկ
սրանք հարբած են»:

36113-66

Պետրոս առաքեալի քարոզը: Այն ժա-
մանակ Պետրոսը տեղիցը վերկացաւ և ըս-
կաւ այսպէս խօսել. «Ո՛վ հրէաստանցիներ
և Երուսաղէմում բնակուողներ, լաւ լսէ՞ք ինչ
որ ձեզ քարոզելու եմ. սրանք հարբած չեն,
ինչպէս կարծում էք, որովհետեւ զեռ առա-
ւօտեան ժամի 9-ն է: Լսէ՞ք, ո՛վ իսրայէլա-
ցիներ, Աստուած Յիսուս Նազովրեցուն աշ-
խարհ ուղարկեց. նա եկաւ և ձեր մէջ հրաշք-
ներ գործեց. թէև զուք նրան խաչեցիք,
բայց Աստուած երեք օրից ետ յարուժիւն
տուաւ»:

Երբ այս քարոզը լսեց ժողովուրդը,
զոջաց իւր սրտով և շարժեցին զալիս էին

Պետրոսի և միև առաքեալների մօտ և ասում. «Ինչ անենք»: Պետրոսն էլ ասում էր նրանց. «Ապաշխարեցէ՛ք և մկրտուեցէ՛ք Յիսուս Քրիստոսի անունով: Ով կմկրտուի, սուրբ Հոգու շնորհը կընդունի»: Այն օրը երեք հազար մարդ հաւատաց Պետրոսի խօսքերին և մկրտուեց:

Հոգեպալտեան տօնը կատարում ենք
Զատիկից 50 օր ետ:

Հ Ո Գ Ե Գ Ա Ն Ա Ս Տ Ե Ա Ն Շ Ա Ր Ա Կ Ա Ն

Այսօր երկնայինքն ուրախացան
Ընդ երկրաւորացս նորոգումն,
Քանզի նորոգողն էից հոգին էջ ի սուրբ
վերնատունն,
Որով նորոգեցան դասք առաքելոցն:

Այսօր երկնայիններն (հրեշտակները) ուրախացան երկրումը բնակւողներիս (մարդկանց) նորոգուելու համար, որովհետեւ էակներին նորոգող սուրբ Հոգին իջաւ վերնատուն և առաքեալների դասը նորոգեց:

Այսօր հողանիւթեայ ընուլթինս ցնծայ
Ընդ հօր հաշտութեան,

Քանզի որ եղարձ զհոգին ի մարդկանս
նէ մամին եղելոց.
Դարձեալ վերստին զնոյն պարգևեւ:

Այսօր մեր հոգեղէն ընուլթիւնը ուրախանում է հայր Ասածու (մարդկանց հետ) հաշտուելու վրայ, որովհետեւ նա՝ որ իսկեց մարդկանցից մարմին դարձած հոգին (Նոյի ժամանակ), կրկին անգամ նոյն (հոգին) պարգևում է (մարմին) դարձածներին — (հարգոց) *:

Այսօր մանկունք եկեղեցւոյ տօնն ցընծուլթեամբ

Զգալուստ սուրբ Հոգւոյն.
Որով զարդարեցան ի զգեստս լուսափայլս ևւ գերապայծառս
Երգեն ընդ սրովքէսն զերեքսրբէսին:

Այսօր եկեղեցու մանուկներն ուրախութիւնով տօնում են սուրբ Հոգու գալուստը, որի շնորհով զարդարուեցան լուսափայլ և գերապայծառ զգեստներով, (ուստի) երգում են սրովքների հետ երեքսրբենին (սուրբ, սուրբ երգը):

* Մարդիկ ուրախանում են, որ հայր Աստուած մարդկանց հետ հաշտուեց, որովհետեւ Նոյի ժամանակ մարդիկ վատացել էին: Աստուած էլ իւր հոգին նրանցից վերացրել էր, իսկ այսօր նոյն հոգին պարգևում է:

Գլ. Թ.

Վ Ե Ր Ա Փ Ո Խ Ո Ի Մ Ն

Յիսուս խաչի վրայից առաւ Յովհաննէս առաքեալին, որ իւր մօրը խնամք տանի: Այն օրից սկսած Մարիամը 16 տարի շարունակ Յովհաննիսի մօտ էր՝ մինչև իւր մահը:

Եբբ սուրբ կոյս Մարիամը մեռաւ, առաքեալները թաղեցին նրան Գեթսեմանում, որտեղ Յուդան Յիսուսին զինուորների ձեռք մատնեց: Աստուածածնի մահուան ժամանակ բոլոր առաքեալները՝ բացի Բարդուղիմէոսից, երուսաղէմումն էին: Երբ Բարդուղիմէոսը երուսաղէմ եկաւ և իմացաւ Տիրամօր մահը, խիստ տխրեց և ցանկացաւ տեսնել նրա գերեզմանը: Առաքեալները նրան Գեթսեմանի պարտէզը տարան, բայց ո՞րքան զարմացան, երբ գերեզմանը բաց արին և ոչինչ չգտան, որովհետև Յիսուս Քրիստոս հրեշտակների ձեռով իւր մօր մարմինը երկինք էր տարել, այսինքն վերափոխել էր:

Բարդուղիմէոս առաքեալը շատ էր ցաւում, որ չկարողացաւ ո՞չ Տիրամօրը տեսնել և ո՞չ նրա մարմինը: Միւս առաքեալները, Բարդուղիմէոսին մխիթարելու համար՝ Աստուածածնի պատկերն ընծայեցին նրան:

Բարդուղիմէոս առաքեալը մի վանք շինեց և այս պատկերն այնտեղ դրաւ:

Մեր եկեղեցին տօնում է այդ օրը՝ երբ հրեշտակները սուրբ կոյս Մարիամի մարմինը երկինք տարան, այսինքն վերափոխեցին և դրա համար էլ այդ տօնի անունը վերափոխումն է:

Այդ օրը եկեղեցի ենք գնում և խրնդրում ենք Աստուածածնից, որ բարեխօս լինի իւր որդի Յիսուս Քրիստոսի մօտ մեր աղօթքը լսելու, դրա համար էլ եկեղեցում երգում ենք.

«Փառաւորեալ եւ օրհնեալ միշտ սուրբ կոյս Աստուածածին Մարիամ, մայր Քրիստոսի, մատո զաղաչանս մեր որդւոյ քո եւ Աստուծոյ մերոյ»:

Ո՛վ դու փառաւորուած և օրհնուած միշտ սուրբ կոյս՝ Քրիստոսի մայր՝ Մարիամ Աստուածածին, մեր աղօթքը հասցրու քո Որդուն՝ մեր Աստուծուն:

Ս Ո Ւ Ր Բ Ա Ս Տ Ո Ւ Ա Ծ Ա Ծ Ն Ի Շ Ա Ր Ա.
Կ Ա Ն Ը

Անկանիւք առաջի քո Աստուածածին եւ աղաչեմք զանարատ զկոյսդ:

Քո առաջն ենք ընկնում (երկրպագութիւն, տալիս) ո՞վ Աստուածածին և աղաչում ենք քեզ՝ անարատ կուսիդ:

Քարեխօսեսա՛ վասն անձանց մերոց եւ աղաչեսա՛ զՄիածին որդին:

Բարեխօսիր մեզ համար և աղաչիր Միածին որդուն:

Փրկել զմեզ ի փորձութենէ՝ եւ յամենայն վտանգից մերոց:

Որպէսզի ազատէ մեզ փորձութիւնից և ամեն տեսակ վտանգից:

Վերափոխման տօնին եկեղեցում խաղող ենք օրհնում:

Գլ. Ժ.

ԱՅԳԱՐ ԹԱԳԱՒՈՐԸ ԴԵՍՊԱՆՆԵՐ Է ՈՒՂԱԲ-
ԿՈՒՄ ՅԻՍՈՒՍԻ ՄՕՏ

Հայոց Արքար թագաւորը եօթը տարի շարունակ հիւանդ էր. ամեն տեսակ դեղեր գործ էր դրել, բայց չէր առողջացել: Արքարը լսեց, որ Հրէաստանում Յիսուս առանց դեղի բժշկում է ամեն տեսակ հիւան-

դութիւններ, այդ պատճառով նամակ գրեց և դեսպանների ձեռով ուղարկեց, որ գայ և իրան բժշկի: Ան՝ Արքարի գրած նամակը. «Ես լսել եմ, որ դու առանց դեղի բժշկում ես հիւանդներին. կոյրերի աչքը բաց ես անում. կաղերին ոտ ես տալիս. բորոտներին սրբում ես. սատանաներին հալածում ես. երկար ժամանակ հիւանդութիւն ունեցողներին առողջացնում ես և մինչև անգամ մեռելներին յարութիւն ես տալիս: Երբ ես այս բոլորը լսեցի, ինքս ինձ ասացի, որ դու կամ երկնքից իջած Աստուած ես և կամ Աստծու որդի: Աղաչումեմ քեզ, արի և ինձ բժշկիր: Լսեցի նոյնպէս, որ հրէաները քեզ նեղացնում են. ես մի փոքրիկ քաղաք ունեմ, եկ ինձ մօտ, երկուսիս էլ բաւական է: Քեզ այստեղ ոչ ոք չի նեղացնիլ»: Վերջը պատուիրեց դեսպաններին և ասաւ, որ եթէ Յիսուս չկարողանայ գալ, պատկերը քաշեն և իրան բերեն: Այս բանի համար մի նկարիչ ուղարկեց:

Դաստառակ: Դեսպանները նամակը Յիսուսին տարան: Նա չկարողացաւ գալ և մեր Արքար թագաւորին այս պատասխանը գրեց. «Երանի՛ նրան՝ ով ինձ չէ տեսել, բայց հաւատում է: Իրում ես, որ քեզ մօտ գամ, չեմ կարող, որովհետեւ ես չեմ եկել

հանգիստ ապրելու, այլ՝ շարժարուելու և խաչուելու: Երբ այս բոլորը վերջացնեն, յետոյ հայր Աստծու մօտ պիտի գնամ: Իսկ իմ համբարձումից ետը աշակերտներիցս մինին կուղարկեմ, որ գայ քեզ բժշկի և քո ժողովրդին էլ կեանք պարգևի»:

Նկարիչը երբ տեսաւ, որ Յիսուս չէ գալիս, սկսաւ նրա պատկերը նկարել, բայց չէր կարողանում: Յիսուսը նկարչին իւր մօտ կանչեց. մի կտոր մաքուր կտաւ առաւ. երեսին ծածկեց և նրա վրայ նկարուեց իւր պատկերը: Յետոյ նկարչին տուաւ, որ տանի Աբգարին: Այս պատկերը կոչուում է դաստառակ կամ անձեռագործ պատկեր:

Գլ. ԺԱ.

Թ Ա Գ Է Ո Ս Ե Ի Բ Ա Ր Գ Ո Ի Ղ Ի Մ Է Ո Ս

Յիսուս բացի 12 առաքեալներից՝ 72 աշակետ էլ ունէր:

Համբարձումից ետ աշակերտներից մինը՝ Թադէոս անունով, հայաստան եկաւ: Երբ Թադէոսն Աբգարի պալատը մտաւ, թագաւորը երեսի վրայ ընկաւ և երկրպագութիւն տուաւ նրան: Թադէոսը քարոզեց

թագաւորին, բոլոր քաղաքացիներին և ասաւ, որ Քրիստոսի ասածները կատարեն: Աբգարի գլխին ձեռը դրաւ և բժշկեց. նոյնպէս քաղաքի բոլոր հիւանդներին: Այս բանը որ տեսան քաղաքացիները, հաւատացին Քրիստոսին և մկրտուեցան: Ս. Թադէոսը երկար ժամանակ շնաց այնտեղ—նա միւս առաքեալների նման պիտի մանգար գանազան տեղեր և քարոզէր, այս պատճառով թագաւորի թագ շինող Ադգէին եպիսկոպոս ձեռնադրեց և հովիւ նշանակեց այս նոր քրիստոնեաների վերայ: Թադէոսը Աբգարից հրաման առաւ և զնաց հայաստան՝ թագաւորի քրոջորդի Սանատրուկի մօտ, քարոզեց նրան և նրա մարդկանց և ամենին էլ մկրտեց: Սանատրուկի աղջիկ Սանդուխտին ևս մկրտեց:

Սանատրուկը շատ կարճ ժամանակ քրիստոնեայ մնաց—հէնց Աբգարի մահից ետ՝ ուրացաւ քրիստոնէութիւնը և սկսաւ շարժարել քրիստոնեաներին ու նահատակել: Իւր Սանդուխտ աղջկան շատ ասաւ, որ ուրանայ քրիստոնէութիւնը, բայց նա չլսեց: Սանդուխտ կոյսը պատասխանեց, որ կուրբերին ոչ մի ժամանակ երկրպագութիւն չեմ տալ, կմեռնեմ, կուռք չեմ պաշտիլ: Հայրը իւր աղջկան նահատակել տուաւ:

Քայց սրանով շրաւականացաւ— որովհետև Սանդուխտ կոյսը Ս. Թաղէոսից էր ուսել քրիստոնէութիւնը, այս պատճառով նրան էլ նահատակել տուաւ:

Այսպէս թէ ուսուցիչը և թէ աշակերտուհին լաւ համարեցին մեռնել՝ քան թէ կուռք պաշտել:

Ս. Թաղէոսի մահից ետ՝ Յիսուսի աշակերտներէից մի ուրիշը ևս եկաւ Հայաստան, որ քրիստոնէութիւնը քարոզի— սրա անունն էր Բարդուղիմէոս: Սա բերաւ իւր հետ սուրբ կոյս Մարիամի պատկերը. Տիգրիս գետի ափին մի վանք շինեց՝ Աստուածածին անունով և այն պատկերն այնտեղ դրաւ:

Ս. Թաղէոս և Բարդուղիմէոսն առաջին անգամ եկան մեր երկիրը քրիստոնէութիւնը քարոզելու և լուսաւորելու հայերին, սրա համար էլ նրանց անուանում ենք առաջին (նախկին) լուսաւորիչներ: Որովհետև նրանք այդպիսի գեղեցիկ օրինակ են թողել մեզ համար, մենք էլ ամեն տարի նրանց անունը յիշում ենք եկեղեցում և տօն կատարում: Այդ օրը երգում ենք.

Շ Ս Ր Ա Կ Ա Ն Ա Ռ Ա Ք Ե Լ Ո Ց

Հայրատունկ այգոյն հրեղէն պարիսպը եւ քարձը աշտարակը. ոսկեղէն բաժակը եւ ժիր մատոռակը Հայաստանեայց, հարք հոգևորք, Բարդուղիմէոս եւ Թաղէոս, քարեխօս լերուք առ տէր վասն անձանց մերոց:

Հայրատունկ այգու (եկեղեցու) հրեղէն պարիսպներ և քարձը աշտարակներ, ոսկեղէն բաժակներ և ժիր մատոռակներ— ո՛վ դուք հայաստանցիներ իս հոգեոր հայրեր, Թաղէոս և Բարդուղիմէոս, քարեխօս եղէք աիրոջ առաջ մեզ համար:

Թագաւոր երկնաւոր,
Զեկեղեցի քո անշարժ պահեա՛,
Եւ զերկրպագուս անուանող քում՝
Պահեա՛ ի խաղաղութեան:

Երկնաւոր Թագաւոր (Յիսուս), քո եկեղեցին անշարժ պահիր. քո անուան երկրպագութիւն տուողներին խաղաղութեան մէջ պահիր:

Գլ. ԺԲ.

Ս. ԳՐԻԳՈՐ (կամ երկրորդ) ԼՈՒՍԱՆՈՐԻՉ

Անակի Հայաստան գալը: Պարսից արտաշիր Թագաւորը մի օր իւր պալատական-

ների հետ այսպէս խօսեց— Ով հայոց Խոսրով թագաւորին սպանի, ինչ կամենայ, ինձանից կտանայ: Անակ անունով մինը՝ խոստացաւ Արտաշրի ցանկութիւնը կատարել: Սա վերջրաւ իւր ընտանիքը. հասաւ Հայաստանի սահմանը և այնպէս ձևացաւ՝ որպէս թէ Պարսից թագաւորն իրան հալածում է և մեր թագաւորից պաշտպանութիւն խնդրեց: Խոսրովն Անակին սիրով ընդունեց: Նա այնպէս էր կարծում, որ փախստականը շատ տեղեկութիւններ կ'այտնի Արտաշրի գործի և նրա բոլոր գործերի մասին, այս պատճառով Անակին՝ հէնց իւր պալատում տեղ տուաւ: Այնուհետև Արտաշրի լրտես Անակը նրա մասին էր մտածում, թէ ինչպէս սպանի մեր թագաւորին:

Խոսրովի մահը: Մի օր Խոսրովը որսի գնաց իւր պալատականների հետ: Անակին էլ հետն առաւ: Որսի ժամանակ Անակը Խոսրովին փոքր ինչ հեռու տարաւ՝ որպէս թէ ծածուկ բան ունի ասելու: Այստեղ սրբով խփեց թագաւորին, իսկ ինքը ձի նըստաւ և սկսաւ փախչել: Մարդիկ ետևիցն ընկան: Անակը փախաւ, ձգեց իրան Երասխ գետը և խեղդուեց: Խոսրովը դեռ

չէր մեռել, որ հրամայեց Անակի ընտանիքը կոտորել: Թագաւորի հրամանը կատարուեց — նրա ընտանիքը սրի անցրին, միայն մանուկ Գրիգորին իւր Սօփիա դայեակը փախցրաւ և տարաւ Կեսարիա քաղաքը:

Երբ Արտաշրին լուր հասաւ, թէ Անակը սպանել է Խոսրովին, մեծ գօրք առաւ և եկաւ Հայաստան, որ Խոսրովի տունը ջնջի: Հայերը չկարողացան պարսիկների դէմ կռուել: Արտաշիքը մտաւ մեր երկիրը և հրամայեց Խոսրովի ընտանիքը կոտորել: Այսպէս էլ արին: Մի տղայ միայն՝ Տրդատ անունով, հազիւ կարողացան փախցնել և Հռովմ քաղաքը տանել:

Գրիգորը Կեսարիայում եւ Հռովմում: Սօփիան Գրիգորին պահում էր Կեսարիայում: Փոքր ինչ որ մեծացաւ, նրան ուսումնարան ուղարկեց, ուր սովորում էր յունարէն և ասորերէն: Սօփիան ինքը քրիստոնեայ էր, փոքրիկ Գրիգորին սովորեցրաւ, ինչ որ հարկաւոր էր քրիստոնէական կրօնի համար: Երբ Գրիգորը շափահաս դարձաւ, ամուսնացաւ Մարիամ անունով մի աղջկայ հետ և նրանից երկու որդի ունեցաւ՝ Վրդաննէս և Արիստակէս: Սրանից ետ Մարիա-

մի համաձայնութիւնով Գրիգորը բաժանուեց նրանից: Մարիամը կուսանոց մտաւ:

Գրիգորին պատմեցին, որ իւր հայր Անակը սպանել է Խոսրով թագաւորին, որի որդի Տրդատը հռովմուսն է, սրա համար էլ վերկացաւ և գնաց այն քաղաքը, որ իւր մեղաւոր հօր փոխարէն Տրդատի մօտ ծառայութիւն անի և սրանով հօր մեղքերը փոքր ինչ թեթեացնի:

Տրդատի քաջագործութիւնները: Խոսրովի որդի Տրդատն էլ հռովմուսն էր մեծանում Գիողեթիանոս կայսրի մօտ: Երբ հասակն առաւ, գինուորական ծառայութեան մէջ մտաւ: Տրդատը մեծ ոյժ ունէր, լաւ ձի նստել և զէնք գործածել գիտէր: Մի անգամ ձեռով բռնեց եգան եղջիւրը և քաշելով, հանեց: Մի անգամ էլ ընկերի հետ կառք էին քշում. ընկերը գիտմամբ Տրդատին կառքից վէր ձգեց, բայց սա ետնից վազեց և կառքից այնպէս բռնեց, որ ձիերըն էլ չկարողացան առաջ գնալ: Մի անգամ էլ հռովմ քաղաքի Գիողեթիանոս կայսրը պատերազմ ունէր: Թշնամին մարդ ուղարկեց և այսպէս էր ասում — փոխանակ զօրքով մէկ մէկու հետ կռուելու և իզուր տեղը մարդիկ սպանելու, արի ես ու դու

մենամարտենք. եթէ ես յաղթեմ, դուք ամենքդ ինձ ծառայ եղէք, իսկ եթէ դու յաղթես, մենք ամենքս քեզ հարկ տանք:

Գիողեթիանոսն այս բանից խիստ վախեցաւ և չգիտէր, թէ ինչ անի: Կայսրի զօրավարներից մէկն ասաւ. «Տէր թագաւոր, ամենեին մի մտածիր այդ մասին, իմ գնդի մէջ հայոց թագաւորի ցեղից մի տղայ կայ՝ անունը Տրդատ, նա կարող է քեզ ազատել», և Տրդատի մասին շատ բաներ պատմեց: Գիողեթիանոսն իսկոյն Տրդատին իւր մօտ կանչել տուաւ. թագաւորական զգեստ հագցրաւ. թագաւորի նշաններով զարդարեց և ամեն տեղ ասել տուաւ, որ նա կայսրն ինքն է: Միւս օրը թշնամու թագաւորի մօտ մարդ ուղարկեց ասելու, որ վաղն իրար հետ մենամարտելու են: Երկրորդ օրը Տրդատը ձի նստաւ. քշեց թշնամու կողմը. յարձակուեց նրա վրայ. բռնեց և Գիողեթիանոսի մօտ բերաւ: Կայսրը չափից դուրս ուրախացաւ: Երբ իմացաւ, որ իրան ազատողը հայոց թագաւոր Խոսրովի որդին է, թագաւորական զգեստ հագցրաւ. գլխին թագ դրաւ. հռովմէական զօրք տուաւ, որ գնայ Հայաստան և իւր հօր փոխարէն թագաւորէ:

Տրդատը հասաւ Կեսարիա քաղաքը:

Գրիգորը նրա հետն էր: Հայ նախարարները, երբ իմացան, որ իրանց թագաւորի որդին գորքով դալիս է, եկան, միացան նրա հետ, որպէսզի պարսիկներին դուրս անեն մեր երկրից:

Ս. Գրիգորին ձգում են Խորվիրապ: Տրդատը հասաւ Երիզա քաղաքը: Այստեղ մի շաստուածուհի կար՝ անուըր Անահիտ, որին մեր պապերը պաշտում էին: Այստեղ Անահիտին գոհ բերին և խնդրեցին, որ յաջողութիւն տայ իրանց գործին: Թագաւորը, բոլոր զինուորները գնում էին և երկրպագութիւն էին տալիս կուռքին: Հերթը Գրիգորին հասաւ: Տրդատը հրամայեց, որ նա էլ Անահիտին աղօթք անի: Բայց Գրիգորը քրիստոնեայ էր, չուզեց կուռքին երկրպագութիւն տալ: Տրդատը բարկացաւ Գրիգորի վրայ և հրամայեց, որ անպատճառ Անահիտի առաջ աղօթի: Գրիգորը չուզեց: Այն ժամանակ թագաւորին պատմեցին, որ նա իւր հօր սպանող Անակի որդին է: Տրդատը ևս աւելի բարկացաւ և հրամայեց Գրիգորին խիստ պատիժ տալ— ասաւ որ տանեն Արտաշատ քաղաքի Խորվիրապը ձրգեն, որպէսզի այնտեղ սովից մեռնի: Այս

վիրապը լի էր բազմաթիւ օձերով և կարիճներով: Այս տեղ ձգում էին յանցաւորներին: Գրիգորը 15 տարի մնաց այնտեղ: Մի քրիստոնեայ կին Աստծու հրամանով ամենայն օր մի մի հաց էր ձգում հորը, որ Գրիգորն ուտի և չմեռնի:

Տրդատը Հայաստան հասաւ. դուրս աբաւ պարսիկներին և ինքն սկսաւ կառավարել: Թագաւորը կռապաշտ էր, դրա համար էլ հրաման հանեց, որ իւր տէրութեան մէջ՝ ուր որ էլ քրիստոնեայ գտնեն, ստիպեն կուռքերին երկրպագութիւն տալու, իսկ եթէ հակառակողներ լինեն, իսկոյն սպանեն նրանց:

Գլ. ԺԳ.

ՀՌԻՓՍԻՄԵԱՆ ԵՒ ԳԱՅԻԱՆԵԱՆ ԿՈՅՍԵՐԸ
ՓԱԽՉՈՒՄ ԵՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Դիոկղետիանոս կայսրը կամենում էր իւր համար կին առնել: Ամեն կողմ պատկերահաններ ուղարկեց, որ թագուհի լինելու արժանի աղջիկներ գտնեն. նրանց պատկերները նկարեն և իրան բերեն: Այս պատկերահաններից մի քանիսն էլ հռովմ քաղաքի մօտ գտնուող կուսանոցը գնացին: Այստեղ մի զեղեցիկ կոյս կար՝ անուըր հռիփ-

սիմէ. սրա պատկերն ուժով քաշեցին և կայսրին տարան: Կայսրը հաւանեց չօրհանելն և ուզում էր նրան թագուհի դարձնել:

Երբ այս բանն իմացաւ կուսանոցի մայրապետ Գայիանէն, բոլոր կոյսերին հաւաքեց և չօրհանելի հետ միասին փախան, եկան Հայաստան ու Վաղարշապատ քաղաքի մի այգու հնձանում բնակուեցին: Կոյսերից մինն ապակիէ յուլունքներ էր շինում, ծախում էին և սրանով ապրում:

Դիոկղետիանոսը խիտ բարկացաւ փախած կոյսերի վրայ. ամեն կողմ մարդ ուղարկեց, որ նրանց գտնեն: Երբ իմացաւ, որ չօրհանելն Հայաստան է փախել, մեր Տրդատ թագաւորին էլ նամակ գրեց, որի մէջ ասում էր. «Եթէ կոյսերին գտնես, չօրհանելին ինձ ուղարկիր, միւսներին սպանիր, իսկ եթէ ցանկանաս, կարող ես ամուսնանալ նրա հետ»:

Կոյսերի նահատակութիւնը: Տրդատն այս թուղթն ստանալուն պէս, իւր երկրի մէջ ամեն կողմ մարդ ուղարկեց, որ փնտռեն նրանց: Մի քանի օրից ետ կոյսերին գտան: Թագաւորը հրամայեց հնձանը զի-

նուորներով պատել: Պալատից թանկագին շորեր ուղարկեց, որ հագցնեն չօրհանելին և իւր մօտ բերեն, որովհետև միտք ունէր նրա հետ ամուսնանալ: Չօրհանելն չէր կամենում պալատը գնալ, բայց թագաւորը իւր ծառաներին հրամայեց, որ ուժով բերեն նրան պալատ: Թագաւորի հրամանը կատարուեց—չօրհանելին քաշտալով մինչև պալատ տարան: Չօրհանելն ոչ մի ձևով չհամաձայնեց թագուհի դառնալ. փախաւ և գնաց իւր ընկերուհիների մօտ. պատմեց նրանց իւր գլխովն անցածը. փոքր ինչ հեռացաւ նրանցից և սկսաւ Աստծուն աղօթել և շնորհակալութիւն անել, որ իրան այդպիսի վտանգից ազատեց: Այդ միջոցին թագաւորի դահիճները ջահերը ձեռներին եկան. գտան չօրհանելին. լեզուն կտրեցին. աչքերը հանեցին և մարմինը կտորկտոր արին: Չօրհանելից ետ սպանեցին նրա 35 ընկերուհիներին մայրապետի հետ միասին:

Գլ. ԺԳ.

Ս. ԳՐԻԳՈՐԻՆ ԳՈՒՐՄ ԵՆ ԲԵՐՈՒՄ ՎԻՐԱՊԻՑ

Թագաւորն այս բանի վրայ շատ էր մտածում. նրա խիղճը տանջում էր իրան—

հանգիստ չունէր, քունը չէր տանում: Տըր-
դատը խելագարի պէս՝ վայրենի խոզի նման
շամբերի մէջ թափառում էր: Թագաւորի
քոյր Խոսրովադուխտը մի բարի աղջիկ էր:
Հրեշտակը սրան երագում երևաց և ասաւ.
«Եթէ կամենում էք, որ թագաւորն առող-
ջանայ, Գրիգորին պիտի վիրապից հանէք.
նա՛ միայն կարող է բժշկել»: Խոսրովադուխ-
տըն այս երագը նախարարներին պատմեց.
նրանք չհաւատացին, ամենևին չէին կար-
ծում, թէ Գրիգորը 15 տարի վիրապում
կենդանի մնացած կլինի: Երեք անգամ նոյն
երագը կրկնուեց, ետոյ հաւատացին: Այնու-
հետև Խորվիրապ գնացին, չուանը կախ ա-
րին և ձայն տուին. «Գրիգոր, եթէ կենդա-
նի ես, դուրս արի, Աստուած հրամայեց,
որ քեզ այս տեղից հանենք»: Գրիգորը կեն-
դանի էր: Նրան դուրս հանեցին և Վաղար-
շապատ բերին: Տըրդատը և նախարարները
Գրիգորի ոտներն էին ընկնում և ներողու-
թիւն խնդրում: Գրիգորն աղօթեց Աստծուն
և խնդրեց, որ իրան կարողութիւն տայ՝
հիւանդ թագաւորին և նրա նախարարնե-
րին բժշկելու: Սրանցից ետ փողոցներում
թափուած կոյսերի մարմինները թաղել
տուաւ:

Երկրորդ օրը նախարարները թագաւո-

րի հետ Գրիգորի մօտ եկան և խնդրեցին,
որ ճշմարիտ հաւատը սովորեցնի իրանց:
Գրիգորը շատ ուրախացաւ այս բարի բանի
վրայ և 66 օր շարունակ քարոզում և ուսու-
ցանում էր նրանց քրիստոնէական հաւատը:

Ս. Գրիգորի կաթողիկոս ձեռնադրուիլը:
Տըրդատը, իշխանները և ժողովուրդը հաւա-
տացել էին Քրիստոսին և բնդունել էին
Քրիստոնէութիւնը. բայց ոչ քահանայ ու-
նէին և ոչ եպիսկոպոս, որ քարոզէր և սո-
վորեցնէր նրանց. այս պատճառով Տըրդատ
թագաւորը Գրիգորին Կեսարիա քաղաքն
ուղարկեց, որ Ղեռնդ արքեպիսկոպոսից կա-
թողիկոս ձեռնադրուի և նոր քրիստոնեայ
դարձած հայ ժողովրդին սովորեցնի Քրիս-
տոնէութիւնը: Գրիգորը Կեսարիա գնաց.
Ղեռնդը կաթողիկոս ձեռնադրեց նրան: Վե-
րագառնալիս Ս. Յովհաննէս Մկրտչի և Ա-
թանազիմեայ եպիսկոպոսների մասունքնե-
րի մի մասը հետն առաւ՝ դարձաւ Հայաս-
տան՝ Մուշ քաղաքի կողմերը: Նա հետը
բերաւ և շատ քահանաներ:

Այդտեղ կուստներ՝ մեհեաններ կային,
բոլորն էլ քանգեց. կուռքերի սեղանները,
բազիլները կործանեց, նրանց տեղ եկեղեցի

շինեց և Յովհաննէս Մկրտչի մասունքն այնտեղ դրաւ: Այս եկեղեցու անունը սուրբ Կարապետ դրաւ, ուր մինչև այսօր էլ անթիւ ուխտաւորներ են գնում:

Տրդատ Թագաւորի մկրտութիւնը: Տրդդատը, երբ իմացաւ որ Ս. Գրիգորը վերադարձել է Կեսարիայից, դուրս եկաւ նրա առաջ իշխանների և ժողովրդի հետ միասին: Ս. Գրիգորը 30 օր ծոմ պահել տուաւ նրանց, ետոյ Թագաւորին, նրա ընտանեացը, իշխաններին և անթիւ ժողովրդեան մկրտեց եփրատ գետի մէջ: Ս. Գրիգորը եօթն օր մնաց այնտեղ և չորս միլիօնից աւելի մարդ մկրտեց:

Ս. Գրիգորը լուսաւորում է Հայաստանը: Սրանից ետոյ Ս. Գրիգորը Տրդատին խորհուրդ տուաւ, որ Հայաստանում ամեն տեղ ուսումնարան բանայ, քահանաներ պատրաստի, որ մնացած հեթանոս հայ ժողովրդին մկրտեն և հովուեն: Այս ուսումնարաններից մի քանիսում յունարէն և մի քանիսում էլ ասորերէն էին սովորեցնում, որովհետև դեռ ևս հայերէն գրեթէ չուներ: Իսկ սրանից Ս. Գրիգորը 12 եպիսկոպոս ձեռնադրեց հայոց համար:

Ս. Գրիգորը եղաւ մեր առաջին եպիսկոպոսապետը՝ հայրապետը՝ կաթողիկոսը: Նա Հայաստանի ամեն կողմերում ուսումնարաններ բաց անել տուաւ. այստեղից ուսումնարանները քահանաներ էին դառնում և հայերին հետզհետէ քրիստոնեայ էին դարձնում—մի խօսքով՝ Ս. Գրիգորը մեր երկիրը լուսաւորեց և դրա համար էլ նրան ասում ենք Ս. Գրիգոր (կամ երկրորդ) Լուսաւորիչ:

Ս. ԳՐԻԳՈՐ ԼՈՒՍԱՒՈՐՉԻ ՇԱՐՄԱԿՆԸ

*Այսօր զարմանալի լուսոյն ծագողն
Ի Խաւարի նստելոցս
Չգրիգորիոս սուրբ հայրապետն.
Եկայք վերապատուեսցուք:*

Խաւարի մէջ նստողներն իմանալի (մտաւոր) լոյս տուող Ս. Գրիգոր հայրապետին եկէք այսօր վերապատուենք:

*Այսօր զանապական հոգւոյն պարգեսս
Բաշխող որդւոց Թորգոմայ.
Յորդիս լուսոյ նովաւ ծնեայք.
Եկայք վերապատուեսցուք:*

Անապական հոգւոյ պարգևները Թորգոմայ որդւոց բաշխողին (և) նրանից (Ս. Հոգւոց) լուսոյ որդիներ ծնածներս, եկէք վերապատուենք:

Այսօր զաստուածային քանին պատմող
ի Հայաստան աշխարհի.

Աշակերտեալ նմա մանկունք.

Յկայք վերապատուեսցուք:

Հայաստան աշխարհում Աստուծո խօսքը քա-
րոզողին, ով նրան աշակերտող մանուկներ, եկէք
այսօր վերապատուեսցուք:

Այսօր երգէ եկեղեցի որդւովք իւրովք
Ընդ հրեշտակս.

Յիշատակի Լուսաւորչին

Փառք ի քարձունս Աստուծոյ:

Այսօր եկեղեցին իւր որդկերանցով հրեշտակ-
ների հետ միասին՝ Լուսաւորչի յիշատակի համար՝
երգում է—«Փառք ի քարձունս Աստուծոյ»:

Գլ. ԺԵ.

Ս. Գ Ր Ի Գ Ո Ր Լ Ո Ի Ս Ա Ի Ո Ր Չ Ի Ե Ր Ա Ջ Ը

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը մի անգամ ե-
րագում տեսաւ, որ երկինքը բացուեց և
սկսաւ այնտեղից լոյս իջնել ղէպի երկիրը:
Լուսի հետ միասին իջաւ մի մարդ դա
Աստուծո միածին որդին էր — ձեռին բռնած
ոսկէ ուռն: Այս մարդը իջաւ Վաղարշապատ
քաղաքի մէջ տեղը և գետնին ուռով խփեց:
Իսկոյն գետնի տակից՝ այսինքն անգնդից
սարսափելի ձայներ լսուեցին: Սրանից հտ

Թագաւորի պալատի վրայ երևաց ոսկէ խա-
րիսխ, որի մեծութիւնը մի մեծ բլրի չափ
էր: Այս խարսխի վրայ կրակէ սիւն կար.
սիւնի վրայ ամպեղէն դմբէթ՝ եկեղեցու նը-
ման, իսկ գմբէթի վրայ էլ՝ լուսաւոր խաչ:

Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչը զարմացած
նայում էր և չգիտէր, թէ ինչ նշանակու-
թիւն ունեն այս ամենը: Աստուծո հրեշտակն
իջաւ երկնքից և մեկնեց Ս. Գրիգորին նրա
երազը: Հրեշտակն ասաւ — այն մարդը, որ
ձեռին ոսկէ ուռն ունէր բռնած՝ Աստուծո
որդի Յիսուս Քրիստոսն (Միածին) էր. հրե-
ղէն սիւնը՝ Կաթողիկէ եկեղեցին, այսինքն
այժմեան էջմիածնի տաճարը, իսկ լուսա-
ւոր խաչը՝ հայոց քահանայապետութիւնը,
այսինքն կաթողիկոսութիւնն է: Հրեշտակը
յայտնեց, որ այս ուռով խփած տեղը եկե-
ղեցի պիտի շինել. այնտեղ պիտի աղօթեն
բոլոր քրիստոնեաները. հայոց կաթողիկո-
սի աթոռն այնտեղ պիտի հաստատուի,
այսինքն հայոց կաթողիկոսներն այնտեղ
պիտի նստեն:

Գլ. ԺԶ.

ԷՋՄԻԱԾՆԻ ՏԱՃԱՐԻ ՂԻՆՈՒԹԻԻՒՆԸ

Միւս օրը Ս. Գրիգորը պատմեց այս

երազը Տրդատ թագաւորին, նախարարներին, ժողովրդին և պատուիրեց, որ հրեշտակից ցոյց տուած տեղի շորս կողմը քարէ պատ քաշեն: Ս. Գրիգորն այդ երազը թագաւորին և նրա նախարարներին մկրտտելուց առաջ էր տեսել: Երբ թագաւորական տունը և ժողովրդին մկրտեց, Վաղարշապատ դարձաւ և Միածնի իջած տեղում 303 թուին մի եկեղեցի շինեցին այն ձևով ինչպէս որ տեսել էր: Այս եկեղեցին առաջ *Շողակաթ* էր կոչուում*, որովհետեւ լոյսը, այսինքն շողը այդտեղ կաթեց: Այժմ այլ ևս Շողակաթ չեն ասում, այլ՝ *Էջմիածին*, որ նշանակում է թէ այնտեղ իջաւ Միածինը՝ Յիսուս Քրիստոսը: Եկեղեցուն շինութեան վրայ աշխատում էին ոչ թէ միայն ժողովուրդը՝ այլև թագաւորն ինքը, Աշխէն թագուհին, թագաւորի որդին, ըոյրը, նախարարներն ու իշխանները: Բացի Էջմիածնից Ս. Լուսաւորիչը ուրիշ եկեղեցիներ էլ շինեց—մինը Գայիանէ կոյսի անունով, միւսը Հռիփսիմէի և սրանցում թաղեց նրանց մարմինները:

* Այժմ ևս Շողակաթ է կոչուում տաճարի աւագ սեղանը, իսկ կաթողիկէի միջնակէտը՝ Իջման տեղ, որի վրայ պատարագ է մատուցանուում Էջմիածնայ և ուրիշ հանդիսաւոր տօներին:

րը, իսկ երրորդ եկեղեցին հնձանի տեղուր շինեց, որն այժմ կոչվում է Շողակաթ:

Ս. Էջմիածինը 303 թուից սկսած բոլոր հայերի մայր եկեղեցին է. այնտեղ է նստում հայոց կաթողիկոսը:

Ս. Էջմիածնի հիմնարկութիւնը մեր եկեղեցին տօնում է հոգեգալստից երկու շաբաթ ետ:

ՇՍՐԱԿԱՆ ՍՈՒՐԲ ԷՋՄԻԱԾՆԻ

*Էջ Միածինն ի Հօրէ
Եւ լոյս փառաց ընդ նմա,
Չայնք հնչեցին
Սանդարամետք անդնդոց:*

Միածինը (Յիսուս) լուսով պատած իջաւ Հօրից (երկնքից), սանդարամետի (դժողբի) անդնդից ձայներ լուեցան:

*Տեսեալ գլոյս
Մեծ հայրապետին Գրիգորի.
Պատմէր ցնծութեամբ
Հաւատացեալ արքային:*

Մեծ հայրապետ Գրիգորը լոյսը տեսնելով՝ ուրախութիւնով պատմում էր հաւատացեալ թագաւորին:

Եկայք շինեսցուք

Սուրբ զխորանն լուսոյ,
Քանզի ի սմա ծագեաց մեզ լոյս
ի Հայաստան աշխարհի:

Եկէք լուսոյ սուրբ խորանը (սեղան, եկեղեցի)
չինենք, որովհետև Հայաստան աշխարհի մէջ այս-
տեղ լոյս ծագեց մեզ համար:

Բարեխօսութեամբ վերին քո զօրաց,
Միշտ անշարժ պահեա՛ զաթոռ հայ-
կազնեաց:

Քո վերին գօրքերի (հրեշտակների) բարեխօ-
սութիւնով միշտ անշարժ պահիր հայկազունների
աթոռը (հայոց եկեղեցին, Էջմիածինը):

ՀԱՅԱՍՏԱՆԵՍՅ Ս. ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՀԱՒԱՏՈՅ
ՀԱՆԳԱՆԱԿԸ

Հաւատամք ի մի Աստուած ի հայրն
ամենակալ՝ յարարիչն երկնի և երկրի, ե-
րևելեաց և աներևոյթից:

Եւ ի մի տէր Յիսուս Քրիստոս, որդին
Աստուծոյ, ծնեալն յԱստուծոյ չօրէ Միա-
ծին, այսինքն յէութենէ չօր:

Աստուած յԱստուծոյ, լոյս ի լուսոյ,
Աստուած ճշմարիտ, յԱստուծոյ ճշմարտէ՛
ծնունդ և ոչ արարած:

Նոյն ինքն՝ ի բնութենէ չօր, որով ա-
մենայն ինչ եղև յերկինս և ի վերայ երկրի,
Երևելիք և աներևոյթիք:

Որ յաղագս մեր մարդկան և վասն մե-
քոյ վրկութեան իջեալ ի յերկնից՝ մարմնա-
ցաւ, մարդացաւ, ծնաւ կատարելապէս ի
Մարիամայ սրբոյ կուսէն հոգւովն սրբով:

Որով էառ զմարմին, զհոգի և զմիտ և
զամենայն որ ինչ է ի մարդ, ճշմարտապէս
և ոչ կարծեօք:

Չարչարեալ, խաչեալ, թաղեալ, յեր-
բորդ աւուր յարուցեալ, ելեալ ի յերկինս
նովին մարմնովն, նստաւ ընդ աջմէ չօր:

Գալոց է նովին մարմնովն և փառօք
չօր ի դատել զկենդանիս և զմեռեալս, որոյ
թագաւորութեան ոչ գոյ վախճան:

Հաւատամք և ի սուրբ հօգին յանեղն
և ի կատարեալն, որ խօսեցաւ յօրէնս և ի
մարդարէս և յաւետարանս, որ էջն ի Յոր-
դանան, քարոզեաց զառաքեալն և բնակե-
ցաւ ի սուրբսն:

Հաւատամք և ի միմիայն ընդհանրական
և առաքելական եկեղեցի, ի մի մկրտու-
թիւն, յապաշխարութիւն, ի քաւութիւն և
ի թողութիւն մեղաց: Ի յարութիւն մեռե-
լոց. ի դատաստանն յաւիտենից, հոգւոց և

մարմնոց՝ յարքայութիւն երկնից և ի կեանսն յաւիտենականս:

Իսկ որք ասեն էր երբեմն յորժամ ոչ էր Որդի, կամ էր երբեմն յորժամ ոչ էր սուրբ Հոգի կամ թէ յոչէիցն եղեն, կամ յայլմէ էութենէ ասեն լինել զորդին Աստուծոյ և կամ զսուրբ Հոգին և թէ փոփոխելիք են կամ այլայլելիք՝ զանպիսիսն նզովէ կաթողիկէ և առաքելական սուրբ եկեղեցի:

Իսկ մեր փառաւորեսցուք որ յառաջ քան զյաւիտեանս, երկիրպագանելով սրբոյ Երրորդութեան և միոյ աստուածութեան Հօր և Որդւոյ և Հոգւոյն սրբոյ, այժմ և միշտ յաւիտեանս յաւիտենից ամէն:

Հաւատում ենք մի Աստուած, ամենակալ Հօրը, երկինքն ու երկիրը, երեւելիների և աներևոյթների Ստեղծողին,

(Հաւատում ենք) և մի Տէր Յիսուս Քրիստոսին Աստուծու որդուն, որ հայր Աստուծոց է ծնուել միածին, այսինքն Հօր էութիւնիցն է:

Աստուած է՝ Աստուծոց, Լոյս է՝ Լուսից, ճշմարիտ Աստուած է, ճշմարիտ Աստուծոց, ծնած և ոչ թէ ստեղծուած,

Նոյն ինքն Հօր (Աստուծու), բնութիւնիցն է, որով ամեն բան եղաւ երկնքի մէջ և երկրիս վերայ երեւելիներն ու աներևոյթները:

Որ մեզ մարդկանցս համար և մեր փրկութեան համար, երկնքիցն իջնելով՝ մարմին առաւ, մարդ եղաւ և ծնուեց կատարեալ կերպով սուրբ կոյս Մարիամից՝ Հոգւով սրբով:

Որով (Ս. Հոգւով) առաւ մարմին, հոգի և այն ամենն՝ ինչ կայ մարդու մէջ՝ ճշմարտապէս և ոչ թէ կարծիքով:

Չարչարուեց, խաչուեց, թաղուեց, երրորդ օրը յարութիւն առաւ և նոյն մարմնով երկինք բարձրանալով՝ Հօր աջ կողմը նստաւ:

Պէտքէ գայ նոյն մարմնով և Հօր փառքով կենդանիներին ու մեռածներին դատելու համար, որի թագաւորութեան վերջ չը կայ:

Հաւատում ենք ս. Հոգուն, որ անեղ (ոչ ոքից չէ եղել) և կատարեալ Աստուած է, որ խօսեց օրինաց և մարգարէների և աւետարանների միջոցով: Որ Յորդանան գետն իջաւ՝ Առաքողին (Քրիստոսին՝ Աստուծոց ուղարկուածին) քարոզեց և սուրբերի մէջ բնակուեց:

Հաւատում ենք նաև միմիայն ընդհանրական և առաքելական եկեղեցի, մի մկրտութեան, ապալխարութեան, մեղաց քաւութեան, մեռելների յարութեան, հոգիների և մարմինների վերջին դատաստանին, երկնքի արքայութեան և յաւիտենական կեանքին,

Իսկ նրանք, որոնք ասում են՝ թէ կար ժամանակ, երբ չկար Աստծու որդին, կամ ասում են, թէ կար ժամանակ, երբ Ս. Հոգին չկար, կամ ասում են, թէ Աստծու որդին կամ Ս. Հոգին ոչնչից գոյացած և հօր Աստծու էութիւնից չեն, այլ ուրիշ էութիւնից են եղած, և կամ թէ կարող են փոփոխուիլ և այլայլել: Այսպիսի հերետիկոսական խօսքեր ասողներին նզովում է Կաթողիկէ և Առաքելական սուրբ եկեղեցին:

Իսկ մենք փառաւորում ենք յաւիտենից առաջ եղողին՝ երկրպագելով Ս. Երրորդութեան և մի Աստուածութեան—Հօրը, Որդուն և Ս. Հոգուն՝ այժմ, միշտ և յաւիտեանս յաւիտենից, ամէն:

Պ Ա Տ Ա Ր Ա Գ Ի Ե Ր Գ Ե Ր

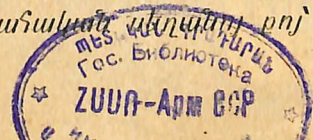
Մարմին տէրունական ևւ արին փրկչական կայ առաջի. երկնային զօրութիւնքն յաներևոյթս երգեն ևւ ասեն անհանգիստ բարբառով—Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ տէր զօրութեանց:

Տէրունական Մարմինը և փրկչական Արիւնը առաջներս դրած է, երկնային զօրքերն (հրեշտակները), աներևոյթ կերպով երգում են և ասում շարունակ—Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ, Տէր զօրութեանց:

Քրիստոս ի մէջ մեր յատնեցաւ.
Որ էնն Աստուած աստ քազմեցաւ:
Խաղաղութեան ձայն հնչեցաւ,
Սուրբ ողջունի հրաման տուաւ:
Եկեղեցիս մի անձն եղաւ.
Համբոյրս յօղ լրժան տուաւ:
Թշնամութիւնն հեռացաւ.
Սէր յընդհանուրս սփռեցաւ:
Արդ պաշտօնեայք բարձրեալ գձայն՝
Տուք օրհնութիւն ի մի բերան.
Միասնական աստուածութեան,
Որում սրովբէն են սրբաբան:

Քրիստոս մեր մէջ յայտնուեց, Որ էն Աստուածըն այստեղ (սեղանի վրայ) բազմեց: Խաղաղութեան ձայն բուեց, սուրբ ողջունի հրաման տրուեց: Եկեղեցիս (բոլոր քրիստոնեաների ժողովը) մի սիրա—մի հօգի դարձաւ և այս ողջոյնի համբոյրը միութեան կապ եղաւ: Թշնամութիւնը հեռացաւ. Քրիստոսի սէրն ամենիս մէջ տարածուեց: Ուրեմն, ո՛վ պաշտօնեաներ, ձայներդ բարձրացնելով միաբերան օրհնութիւն տուէք խիսանական Աստուածութեանը, որին Սրովբէները փառաբանում են:

Գոհանաւք զբէն Տէր, որ կերակրեցեր զմեզ յանմահական սեղանով քոյ՝ քաշխելով

զմարմինն եւ զարինն ի փրկութիւն աշխարհի եւ կեանք անձանց մերոց:

Ենորձակալ ենք քեզանից, սկ Տէր, որ մեզ կերակրեցիր քո անմահական սեզանից, բաշխելով քո Մարմինն ու Արիւնը՝ աշխարհի փրկութեան և մեր անձին կեանք լինելու համար:

Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ Տէր զօրութեանց, լի են երկինք եւ երկիր փառօք քո: Օրհնութիւն ի քարձունս, օրհնեալ որ եկիր եւ զալրոցդ ես անուամբ տեառն: Ռ՛վսաննա ի քարձունս:

Սուրբ, Սուրբ, Սուրբ, Տէր զօրութեանց, երկինքն ու երկիրը լիքն են քո փառքերով: Օրհնութիւն լինի բարձրումը. օրհնեալ ես որ եկար և պիտի գաս Տիրոջ անունով: Ռ՛վսաննա բարձրումը:

4050026813

2013

<< Ազգային գրադարան

NL0026813

Իմ աշխատութեամբ լոյս են տեսել

I.

ՈՒՍՈՒՑՉԱՅ ՀԱՄԱՐ

ՍՏՈՐԻՆ ՇՐՋԱՆ

	Ռ.	Կ.
1. Գասաղիրք կրօնի հին-ուխտի .	1	75
2. Գասաղիրք կրօնի նոր-ուխտի .	2	5
3. Մի քանի լուսաք հայ կրօնաւոյցներին ,,		10

ՄԵՋԻՆ ՇՐՋԱՆ

4. Աւուցումն քրիստոնէական կրօնի	1	50
5. Տանն պատարան . . . . . ,,		50

II.

ԱԾԱԿԵՐՏԱՅ ՀԱՄԱՐ

6. Գասատեար կրօնի . . տարի Ա.	,,	15
7. Գասատեար կրօնի . . . ,, Բ.	,,	20
8. Գասատեար կրօնի . . . ,, Գ.	,,	30
9. Սրբազան պատմ. հին-ուխտի ,, Գ.	,,	4
10. Սրբազան պատմ. 1. Աւետար.	,,	Ե. ,, 40
11. Սրբազ. պատմ. 2. զ. տար.	,,	Ե. ,, 40

Յանկացոյները կարող են գիմել

1. Тифлисъ: Центральная книж. торговля.
2. Тифлисъ: Брат. Абовицъ, Мадатовск. ул № 11
3. Тифлисъ: Священнику С. Саакянцъ.

Ինձ գիտոյ և կանխիկ վաճարոյներն ստանում են 20% զեղջ: Ճանապարհածախան ինձ վրայ չէ:

Գինն է 20 կոպ.